

УДК 141.7:782:130.3

П. В. Гончаренко
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії
Запорізького національного університету

ВИЯВИ МАСОВОЇ ТА ЕЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ В СОЦІАЛЬНОМУ БУТТІ МУЗИКИ В ДОБУ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Однією з помітних тенденцій сучасного суспільного буття є конфліктність культурних норм, стереотипів, картин світу, що розвели культуру на масову та елітарну. Варто вважати безплідною полеміку довкола цих моделей, яка зводила роздуми вчених до проблеми смаків. Незаперечним є те, що тут ми маємо справу з дією механізму додатковості, який у різних формах, різними іменами визначаючи ці моделі, діяв завжди. Деякі з означених аспектів представлені в наукових здобутках вітчизняних і зарубіжних дослідників: В. Борєва [1], О. Борисової [2], В. Бикова [3], А. Дубій [5], І. Д'яченко [6], З. Ластовецької [7], Ж.-Ф. Ліотара [8], Н. Пальм [9], В. Суханцевої [10], Є. Фейнберг [11], А. Цукер [13], Н. Яранцевої [14], І. Ясько [15], Л. Крамера [16] та інших. Нашим завданням було розглянути їх у єдності духовно-культурних, соціально-філософських і суспільно-інтегративних смислів і контекстів соціального буття музики.

Існує чимало фактів, які ще вчора були елементами високої культури, а сьогодні вже є виявом поп-, реп-, рок- чи джаз-культури або містять в одному явищі те й інше. Як приклад можна згадати одного з найвідоміших музикантів сучасності Жака Люсьєра та його тріо, які виконують класичну музику у джазовій інтерпретації, зокрема твори Й. Баха, А. Вівальді, Д. Скарлатті, М. Равеля тощо.

Існують також приклади зворотного руху від поп-музики угору за шкалою. Свого часу автор статті в дитинстві вчився грати на баяні дуже ритмічну, проте зовсім не дитячу пісню «Полюшко-поле», а сьогодні є можливість послухати її в зовсім іншому джазовому виконанні німецького гурту «Swing Tanzen Gestatte» 1950-х років під назвою «Kosaken-patrouille», а це вже, як кажуть в Одесі, дві різні речі.

Діє механізм культурної диференціації, відбувається реструктурування в зоні потреб та інтересів, інакше – самовизначення субкультур за різними підґрунтями.

Поступово все більше відчувається особливий тип напруження між масовою та елітарною культурами, кожна з яких пронизує всі види мистецтв. В історичному хронотопі мистецтв, передусім у театрі, оперній, симфонічній музиці, частково в кінематографі, архітектурі тощо, частотнішим є критерій художнього й естетичного. «Мистецтва динамічні, «легкі» мають особливу чутливість до позахудожнього, поаестетичного (тут підвищена частотність цих показників)» [9, с. 19]. Як елітарна, так і масова культура не мають чітко виражених меж, і їх переміщення є цілком природним.

Культура елітарна та масова, кожна по-своєму, починають реструктурування навколо цілком конкретних своїх функцій. Напруження виникає на розриві умовної межі: розводяться іміджі цих культур, їхні персонажі, еталони, зразки поведінки в них.

Культура елітарна, всупереч панівній ціннісній піраміді суспільства, вже не просто заявляє про самоцінність життя як про таку, творчості як такої, спілкування як творчості, індивіда як єдиної суспільної цінності, чогось оригінального як критерію духовного руху, відмови, відчуження від масового. Діагностуючи в суспільстві дефіцит саме наведених якостей, зокрема в музиці, елітарна культура – від В. Сильвестрова до А. Шнітке, С. Губайдуліної, Е. Артем'єва, Е. Денисова – практично бере на себе унікальну за складністю роль – «функцію руйнації тотальності, тоталітаризму, а саме розімкнення суспільства та

держави» [7, с. 38]. Можливо, першим, хто чітко назвав глобальний аспект проблеми тотальності, а саме збіг суспільства й держави, був визначний філософ ХХ століття Мераб Мамардашвілі.

Елітарна культура, що першою засумнівалася в міфологемах щодо вирішального значення мас, «реабілітує для суспільства такі цінності, як приватне життя, споглядальність, артистизм способу життя, готовність віддати – не у вигляді акту самопожертви, а як щасливої розгадки екзистенційного поняття гармонії з іншим, зі світом, з природою» [14, с. 107]. Основний постулат етики А. Швейцера – благоговіння перед життям у всіх його виявах – віднайшов у культурі сучасності імпульс до подальшого руху.

Поведінка масової культури принципово відрізняється від дій елітарних прошарків культури. Вона продовжує виконання іманентних їй функцій: виступає своєрідним полігоном програвання норм, еталонів поведінки, способу життя в різних, насамперед молодіжних, субкультурах, де ритуал, одяг, емблематика тощо є особливо значущими в процесі ідентифікації індивіда з його малою чи еталонною групою (як відомо, саме через групи відбувається діалог людини із соціумом). Так, «рок-культура – це не лише музичний текст, музичний тезаурус. Це передусім самовизначення молодіжних страт суспільства за критерієм ставлення до рок-цінностей» [5, с. 89] (чи поп, чи реп, чи джаз). Фани, скажімо, Б. Гребенщикова, які мають свій сленг, свої еталони поведінки, свою моду, нарешті, своє ставлення до медитації, коли їхній кумир звернувся до неї, і фани, наприклад, А. Макаревича, атрибутовані за тими ж ознаками, відрізняються за способом життя і способом думки.

Масова культура для певних шарів спільноти в найкращій спосіб вправляється з психотерапевтичною функцією – функцією сублімування, як приклад – мистецтво американського кінематографа, з відповідною йому музикою, з його технологічними дивами і жахами та неодмінним хеппі-ендом» [11, с. 26]. Вона частково запобігає високій температурі поведінкових реакцій безпосередньо в соціумі.

Загальнолюдське теж тут і там формалізується по-різному. Масова культура працює зі стереотипами, інерційними формами, спрощеними, адаптованими цінностями, вона створює їх і підтримує. Елітарна культура працює з екстраординарними ситуаціями, евристичними, пошуковими моделями (хоча зрозуміло, що цим не вичерпується її поле діяльності).

Незакріпленість елітних і масових кодів у сучасній культурі, їх відносна взаємопроникливість відповідають потребі в особливій мові для традиційного й нетрадиційного сприйняття. Сьогодні конфлікт традиційної й нетрадиційної свідомості вирішується в тому числі і шляхом переткання елементів елітної, масової та народної культури у форми своєрідного м'якого синтезу найконструктивніших з елементів кожної.

Масова й елітарна культура – це не стільки емпіричне зведення фактів, подій, оцінок, скоріше, спосіб життя, стиль мислення й поведінки. Постмодернізм надав взаєминам між елітарною та масовою культурою своєрідний градус містифікації. Ставка на гру, на імпровізацію, на самоцінність художніх мов, цей радикальний плюралізм подекуди розмиває критерії, порушує ієрархію цінностей. «Найменш захищеними в цих умовах є саме елітні цінності, що викликає в найбільш чутливих критиків почуття небезпеки і пригніченості» [15, с. 35]. На жаль, для дея-

кого песимізму підстави є. Вільна маніпуляція сильними культурними символами (зокрема Європа, Нація, Патріотизм) є змістовно-конструктивними лише за умови сталої історичної ситуації й розвиненого культурного тезаурусу суспільства. Зараз, у добу кризи цивілізацій, суспільств і моралі, ми можемо стати перед драмою нової міфологізації свідомості, коли національна й особистісна ідентифікація буде, скоріше, подібна до квазіідентифікації, де європейське інтерпретується через провінційні маргіналії.

У цих обставинах коди масової культури, її образи як доступніші можуть провокувати закріплення в нерозвинутих, інфантильних свідомості саме її норм, еталонів, картин світу на правах високої культури (чи навіть єдино можливої) [6, с. 11]. Що особливо небезпечно – процес цей може дійти до рівня потреб, і тоді, скажімо, місце потреби в Бахові чи Бортнянському заступить «інфантильна» потреба в групі «Віа-гра» чи «співаючому ректорові» Поплавському.

Тому варто зазначити, що суспільству, яке передусім робить ставку на підтримку механізмів і персонажів масової культури, загрожує викривлення емоційного та інтелектуального генотипу, а також посилення в такому суспільстві ознак соціальної міфології, ілюзії, утопії. Тут ми стикаємося з втратами, скоріше, просто з властивостями самоорганізації як процесу. «Культура адаптує суспільство до стабільності – а в режимі адаптації завжди наявна ілюзія, міф, підміна» [13, с. 18]. Це при тому, що головною функцією художньої культури є підтримка в суспільстві механізму ідентифікації особистості з її глибинними, кореневими структурами й ідентифікація самого суспільства – з найстійкішими імперативами, які йому відомі з власного історичного досвіду.

У ХХІ ст. злободенним є питання ефекту цього продовження або неперодовження трансляції античної традиції у світі, зокрема в Східній Європі. Свідченням цього є дискусії з приводу зіткнення традиційної естетики, що йде від Аристотеля, і постмодерністичної естетики з її категоріями деконструкції, симулякра, абсурду тощо.

Сучасний досвід розмікнення української культури на найширші обрії світової культури, в тому числі тяжіння до далекосхідних ремінісценцій, до індоевропейських образних систем, – це продовження на новому витку трансляції не лише архетипового діалекту української ментальності діалогу з природою, з космосом, а й переосмислення позитивістсько-раціональної логіки буття. Ідеться передусім про «позитивізм і раціоналізм європейського зразка доби Нового й Новітнього часу, коли Європа, що багато століть перед тим існувала багато в чому за рахунок високих східних технологій, розпочала еру власної самобутності» [3, с. 95]. Традиція, що йшла від Декарта, підсилювала себе Фейєрбахом із його людиною як центром світобудови, екзистенціалістами, які вважають, що людина створює себе своїми справами та вчинками.

Відмовившись від східних моделей, Європа Нового часу разом із технологіями відкинула й художньо-споглядальні мотиви, образи, фантазії, ідеалізм, розчинення у Всесвіті як щасливе відчуття захисту Всесвітом, тонкого з ним зв'язку (на відміну від загальноновживаного поняття розчинення Я у Всесвіті як пасивного та залежного). Сьогодні українська культура повертає собі чутливість до метафізики, до заглиблення в «істину суцього як такого загалом» [12]. Рух цей відчутніший у музиці, в малярстві, у скульптурі, тобто в індивідуалізованих мистецтвах. Приклади з музики: В. Сильвестров, від Симфонії № 3 і «Есхатофонії» до «Тихих пісень» для голосу з фортепіано, «Постлюдіуму» для роялю з оркестром; Л. Грабовський, від твору для хорів, органу й оркестру «Море» до циклу «Коли»; Л. Дичко: «Індія – Лакшмі», літургії № 1 і № 2; В. Губа: «Медитації». Не обов'язково це робиться з опорою на «східну» стильову манеру, можливо, і навпаки, але поштовх іде звідти.

Мистецтва більш публічні роблять цей перехід через підсилення ролі імпровізації й ускладнення художніх мов. Соціальна філософія спеціально займається розробкою таких тенденцій і підходів.

Свої самобутні культурні параболи українська художня культура вибудовує в умовах експресивної відкритості одночасно й Заходу, і Сходу. Національне все менше схильне бачити себе у вузькому культурному ареалі або на шляхах відштовхування, протистояння, конфлікту, хоча інерція останнього існує й нагадує про себе переважно в таких гуманітарних системах, як політика, політична культура, економіка тощо. Власне культура повертає процес конструювання національного життя на рейки, де принцип «або-або» поступається формулі «і-і». Україна починає бачити себе в найширшому історичному просторі та найглибшій часовій вертикалі.

Колівання маятника художньої культури, яка пригадує і свої давні витоки (античність), і свою недавню художню кульмінацію (бароко), говорять про зміну в ній інституальних характеристик. Початок ХХІ ст. вкрай загострив скепсис щодо антропоцентристської парадигми культури. Розпочата шедеврами Давида і пріоритетами європейського Відродження ода людині як центру Всесвіту пережила з того часу кілька глибоких криз [6, с. 12]. Успіхи таких складників культури як неklasичної, постklasичної, постнеklasичної науки оголили принципово нові тенденції й у художній культурі. Західна наукова думка, ніби цитуючи художню культуру, все більше схиляється до «олюднення» науки, до зміни її парадигм саме в цьому напрямі. Сьогодні підвищується роль «неточного» знання – інтуїції ірраціональних типів осягнення світу – сильних, евристичних складників саме художніх систем, зокрема музики.

Виникнення нових підходів до соціального прогнозування, поява концепцій «глобального моделювання», «гуманістичної футурології», «еволюційного гуманізму» А. Печчєй, в основі яких лежать еволюційні підходи, антропологізм та антропоцентризм, загострили глобальний культурний контекст, у якому людство виправляє власні перекося, а саме перевагу технократичного, технотронного начала цивілізації, яке захопило його в добу НТР і призвело до глибокої кризи, коли суб'єкт діяльності мислився фрагментом технологічного ландшафту, у бік виходу з небезпечного наближення до ентропійних процесів [1, с. 69]. Вихід можливий передусім через культуру, насамперед художню, зокрема музику.

Принцип неklasичної, постklasичної науки – «все в усьому» – працює сьогодні на всіх рівнях художньої культури як її головна універсаль.

У цій глобальній параболі, що самобудується, можна розрізнити елементи як утопії та ілюзії, так і прагматизму. У ній активно наявні й романтизм, і сюрреалізм, і реалізм, і класицизм, й абсурдизм, й екзистенціалізм. У всіх підвидах мистецтва ми маємо зразки поведінки, що свідчать як на художньому, так і на позахудожньому рівні про те, що уявна еклектика – головний показник естетики, поезики, морфології культури – є явищем нового великого стилю. Стилю необароко [2, с. 6].

Спинімося лише на одному його моменті – наявності в соціокультурному просторі виразних елементів карнавалу. Хепенінг ХХ ст. – водночас і провісник нового карнавалу, і його антипод. Його вільна надлишкова форма виявилася втиснутою в жорсткі кліше, тоді як інтонації нового карнавалу з його вільною анонімністю, з долученням естетичного до максимально широкого соціального контексту виходить за межі хепенінгу. Соціальне, збагачене естетичним, стає вільним. Узагалі існує така точка зору, що в історії залишається лише те, що «охудожено» [4, с. 195]. Певним чином карнавал засвідчили й соціальні метаморфози, а саме перевдягання правих у лівих, консерваторів – у демократів – це ті самі викиди карнавальної енергії (в розумінні М. Бахтіна). Окрім визначних можливостей карнавалу у вивільненні в суспільстві конструктивної енергії, ми отримуємо в карнавалі й елементи необароко та постмодернізму.

На нашу думку, стиль необароко може зняти низку докорів на адресу свого попередника. Еклектика, в якій часто звинувачували цей стиль, нагородження в ньому ніби

кількох стилів – це код нового культурного проекту, який стане наочним у другому, повторному прожитті бароко в добу постмодернізму.

Аналіз буття художньої культури початку XXI ст. свідчить, що ми – напередодні нового синтезу культур кількох цивілізацій. Так само як, скажімо, латиноамериканська музика синтезувала в собі три цивілізації, ставши проектом культури майбутнього, так тип сучасної еkleктики в мистецтвах свідчить про настання ери необароко, де еkleктика є недоздійсненістю синтезу.

Головні, практично невичерпні ресурси цього стилю знаходяться в глибинному структурному механізмі його буття – це ланцюг завжди потужних внутрішніх авторських саморефлексій. Зразками цих потенцій є нова мода українська музика. Як приклад можна пригадати різноманітний репертуар камерного ансамблю «Київська камерата» під керівництвом Валерія Матюхіна або творчість сучасного українського композитора, лауреата Республіканської премії ім. Л. Ревуцького Андрія Матвеева.

Творчість Х.Л. Борхеса є класичною енциклопедією цього механізму. В основі його пластики лежать нашарування: на цитату реального, колишнього сюжету напливає міф про цитату, далі – міф про міф; легенда про Дон Кіхота продовжується в нових перевдяганнях вічного персонажа й вічного сюжету – і далі за ланцюгом. Усе це – симфонізм контекстів, полілог деталей і фрагментів попередніх культур – упорядковується за сучасним критерієм синтезизму. Внутрішньою мотивацією цієї нової культурної синтетичної дисципліни, або стилю, виявляється своєрідне наукове відлуння, опрацювання сучасною філософією цих проблем художньої культури.

Стиль необароко, що притаманний сучасній українській культурі, яка має потребу в коеволюції людської спільноти та біосфери, пропонує сьогодні у формі стилю код переналагоджування суспільства в добу постмодернізму, код його руху до полівалентності, інакше – до стабільності, втраченої після очевидного діагнозу кризи всієї європейської та євразійської цивілізацій, яка розпочалася ще на зламі XIX–XX ст., але особливо гостро відчувається у XXI ст. У необароко, з огляду на його підвищену багатозначність, полісемантичність, суспільство може знайти максимально широкий спектр виборів – способів життя, якостей життя, еталонів поведінки тощо. Це – шлях до усталеності, до нової художньо-етичної творчості самого суспільства.

Отже, ми перебуваємо в найчутливішій точці новостворення. За всіма парадоксами та загадками художньої культури спостерігається її оригінальне коливання ніби між двох цивілізацій: маятниковий рух культури, яка, з одного боку, спрямовує себе до античності, а з іншого – до барокових традицій (які багато в чому збігаються з постмодерністичними новаціями). Саме ці великі стилі змістовно наповнюють художню будову.

Процес відбувається винятково цікавий. Національна культура за допомогою найпогужніших систем: а) реконструює втрачені ланцюги спадковості (культурні цитати з бароко, України-Русі), закриває «білі плями»; б) інтенсифікує процес інтеграції культури й суспільства в європейський і світовий контекст (розімкнуті діалоги на Захід і Схід).

Між ними багато спільного. Так, поклик античності відчутний, зокрема, у відсутності ієрархій, у вільному діалогові мов і персонажів, на чому наполягає й постмодернізм, хоча рух до бароко виявляється виразніше еkleктикою, напруженою контрастністю, загадковістю, безконечністю інтерпретацій, особливим ставленням до етики.

Література

1. Боров В.Ю. Взаимодействие культуры и научно-технического прогресса : [учебное пособие] / В.Ю. Боров, Г.Н. Веневитинов. – М. : Б. и., 1998. – 112 с.
2. Борисова О.О. Роль эмоций в культуре сприйнятия музыкального творения / О.О. Борисова // Збірник матеріалів IX Між-

народної науково-практичної конференції «Людина, культура, техніка в новому тисячолітті». – Х. : ХАІ, 2008. – С. 5–7.

3. Быков В.М. Музыкальная культура и логика / В.М. Быков // Парадигма: Очерки философии и теории культуры. Мелос и Логос: Диалог в истории : материалы третьей международной конференции «Метафизика искусства», 19–20 ноября 2004 года / под редакцией проф. М.С. Уварова. – СПб. : Барс, 2005. – № 2. – С. 94–96.

4. Вересаев В.В. Живая жизнь / В.В. Вересаев. – М. : Политиздат, 1991. – 384 с.

5. Дубій А. Мікро-макро теорія цілісності Всесвіту і процес становлення науки та музичного мистецтва / А. Дубій // Українське музикознавство. – К., 2001. – Вип. 34. – С. 87–95.

6. Д'яченко І.М. Ренесансний світогляд: гуманістична традиція в українському суспільстві XVI–XVII ст. : автореф. дис. ... канд. філос. наук : спец. 09.00.03 / І.М. Д'яченко. – К., 1999. – 17 с.

7. Ластовецька З.М. Деякі проблеми соціокультурного аналізу музичного життя (за матеріалами англійських та американських соціокультурних досліджень) / З.М. Ластовецька // Українське музикознавство. – К., 2005. – Вип. 34. – С. 33–41.

8. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Ж.-Ф. Лиотар ; пер. с фр. Н.А. Шматко. – М. : Институт экспериментальной социологии ; СПб. : Алетейя, 1998. – 160 с.

9. Пальм Н.Д. Самоидентификация человека в мире массовой культуры / Н.Д. Пальм // Людина, культура, техніка в новому тисячолітті : збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції. – Х. : ХАІ, 2008. – С. 19–20.

10. Суханцева В.К. Категория времени в музыкальной культуре / В.К. Суханцева. – К. : Львів, 1990. – 184 с.

11. Фейнберг Е.Л. Две культуры. Интуиция и логика в искусстве и науке / Е.Л. Фейнберг. – М. ; Фрязино : Век-2, 2004. – 288 с.

12. Хайдеггер М. О сущности истины / М. Хайдеггер ; перевод с нем. З.Н. Зайцевой [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.studfiles.ru/preview/3845119/>.

13. Цукер А. Музыка в мире материальной культуры / А. Цукер // Научный вестник НМАУ. Серия «Музыка и простор культуры». – К., 2004. – Вип. 33. – С. 12–25.

14. Яранцева Н.А. Преэмптвенность и взаимодействие культуры в художественной жизни общества / Н.А. Яранцева ; АН УССР, Ин-т философии. – К. : Наукова думка, 1990. – 157 с.

15. Ясько І. Кібернетична субкультура епохи постмодернізму / І. Ясько, Т.В. Цимбал // Людина, культура, техніка в новому тисячолітті : збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції. – Х. : ХАІ, 2008. – С. 35–36.

16. Kramer L. Music as Cultural Practice, 1800–1900 / L. Kramer. – Berkeley, CA : University of California Press, 1990. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ark.cdlib.org/ark:/13030/ft7j49p1r5/>.

Анотація

Гончаренко П. В. Вияви масової та елітарної культури в соціальному бутті музики в добу постмодернізму. – Стаття.

У статті розглядається структурування елітарної та масової культур навколо своїх функцій на прикладі соціального буття музики, представлені аргументи стосовно самовизначення субкультур за різними підгрупами. Автор аналізує взаємопроникливість масової та елітарної культур, що відповідає потребі в особливій мові для традиційного й нетрадиційного сприйняття. Дві головні тенденції, що однаково відчутні в усіх сферах сучасної художньої та наукової думки, – тенденція до національно-кореневого й до універсального, загальнобуттєвісного – свідчать про інтенсивний ривок у творенні національного буття. Кульмінація національних проблем викликає висвітлення універсальних цінностей і засвідчує потенції культури до структурування осмисленої життєдіяльності. Елітарна культура з її ставкою на індивідуальне, авторське й масова – з її опорою на колективне однаково живлять творчу волю та колективну пам'ять мистецтва. Наголошується на тому, що радикальний плюралізм постмодернізму розмиває критерії й порушує ієрархії цінностей.

Ключові слова: масова культура, елітарна культура, соціальне буття музики, бароко, постмодернізм.

Аннотация

Гончаренко П. В. Проявления массовой и элитарной культуры в социальном бытии музыки в эпоху постмодернизма. – Статья.

В статье рассматривается структурирование элитарной и массовой культур вокруг своих функций на примере социального бытия музыки, представлены аргументы относительно самоопределения субкультур на разных основаниях. Автор анализирует взаимопроникновение массовой и элитарной культур, что отвечает потребности в особом языке для традиционного и нетрадиционного восприятия. Две главные тенденции, которые одинаково ощутимы во всех сферах современной художественной и научной мысли, – тенденция к национально-корневому и к универсальному, общебытийственному – свидетельствуют об интенсивном рывке в создании национального бытия. Кульминация национальных проблем вызывает освещение универсальных ценностей и удостоверяет потенции культуры к структурированию осмысленной жизнедеятельности. Элитарная культура с ее ставкой на индивидуальное, авторское и массовая – с ее опорой на коллективное одинаково питают творческую волю и коллективную память искусства. Отмечается, что радикальный плюрализм постмодернизма размывает критерии и нарушает иерархию ценностей.

Ключевые слова: массовая культура, элитарная культура, социальное бытие музыки, барокко, постмодернизм.

Summary

Goncharenko P. V. Manifestation of mass and elite culture in social music being in the era of postmodernism. – Article.

The article deals with the structuring elite and mass culture around its functions on the example of the social music being, presented arguments regarding the identify of subcultures on different ground. The author analyses the interpenetration mass and elite cultures, that meets the requirements in the special language for traditional and non-traditional perception. There are two main tendencies, which are equally noticeable in all areas of the contemporary artistic and scientific notion. One of them is the national and root inclination; the other one tends to the universal and the common-existing. They show the intense breakthrough in the creation of national being. The culmination of national problems causes the coverage of universal values and demonstrates the potency of culture to structuring meaningful vital activity. The elite culture, with its stake on the individual and author's consciousness, and the mass culture, with its support on the collective one, equally nourish the creative volition and the collective memory of art. It is marked radical pluralism of postmodernism blurs criteria and violates the hierarchy of values.

Key words: mass culture, elite culture, social music being, baroque, postmodernism.